

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. FeleaABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

1944

Cu toate că scurgerea timpului este neîntreruptă, iar activitatea în Univers permanentă și la 1 Ianuarie întocmai ca și la 31 Decembrie, totuși în aceste zile se vorbește despre un an nou.

Aceasta se întâmplă mai ales pentru aceea, pentru că omul simte, în adâncul sufletului, necesitatea unei primeniri, nevoia dobândirii de forțe noi, de nouă încredere, de proaspătă însuflețire, la începutul fiecărei unități de timp solar, pe care o numim: an nou.

Intr'adevăr, numai o înnoire în duh poate aduce și o viață nouă, mai plină de bucurii și de pace sufletească, în noul an care începe. În pragul lui se întâlnesc tălăzuirile a două oceane: trecutul și viitorul. Iar cum valoarea timpului fizic atârână și se schimbă în mintea fiecăruia, dupăcum privim trecutul sau viitorul, este foarte firesc să ne dăm toată silința, să înlăturăm, acum la începutul anului, tot ceea ce ar putea afecta în mod dureros gândul și inima noastră, și în schimb să facem loc celor mai frumoase speranțe și celor mai bune doriri. Urarea: „An nou fericit“, trebuie să fie pe buzele și în inima fiecăruia, mai ales astăzi, mai mult decât un obicei convențional. Ea se cuvine transformată într'o caldă rugăciune, îndreptată către Domnul și Stăpânul veacurilor.

Oricât de amară și înșelătoare ar fi pagina trecutului și oricât de triste experiențele la care ne-a supus viața, nu e permis să desnădăjduim. Așa ne îndeamnă și ne obligă sufletul nostru creștin. Oricât de misterios ar fi viitorul, noi întâmpinăm anul care începe cu încredere și ridicând inimile noastre spre ceruri, ne rugăm: Doamne, dă-ne un an nou fericit.

Făcând o confruntare a anului trecut, cu ceea ce evenimentele în desfășurare ne lasă să bănuim pentru viitor, pare să fie foarte aproape timpul despre care vorbește Apostolul Petru,

când focul judecății, pentru care sunt păstrate ceriurile și pământul de acum împreună cu oamenii nelegiuți, va mistui totul (II Petru 3, 7).

Intr'adevăr, generația de azi este martora unei astfel de arderi, în văpăile căreia se mistue lumea. Ea privește înmărmurită cum plugul războiului brăzdează adânc cu fierul ascuțit fața pământului.

Privim cu inima strânsă apocalipticul ogor, pe brazdele căruia stau răsturnate pietre de hotare, corcane de domnitori și tronuri, precum și roadele frământate în sudori și sânge a atâtor veacuri de muncă omenească și creștinească.

Infiorătoare viziune. Totuși nu desnădăjduim, ci împreună cu Apostolul care prevestește această nimicitoare ardere, credem și noi în făgăduința Domnului și așteptăm ceruri noi și un pământ nou, în care va locui dreptatea și neprihănirea (II Petru 3, 13).

Credem, că pe ruinele prăbușirilor actuale, sub care se îngroapă tot ceea ce este rău și păcătos, cu darul și ajutorul lui Dumnezeu, va răsări o lume înnoită, mai bună, cu mai multă pace și cu mai temeinică dreptate.

Dar dacă dorim această lume mai bună și dacă pe hrisoavele noastre ne-am îndatînat a scrie: Anul Domnului 1944, atunci să-i și dăm acestui an un conținut vrednic de numele Domnului. Lui să-i închinăm toate zilele acestui an, căci numai în lumina acestui Nume vom înțelege chemarea noastră adevărată aci pe pământ, cunoscând că pe lângă toate greutatețile timpului, cel mai de folos lucru pentru noi este să ne îndeplinim cu credință și curățenie sufletească toate îndatoririle, tinzând neîntrerupt spre un cât mai pronunțat nivel moral al vieții.

Să luptăm deci și în anul în care intrăm azi, lupta cea bună, în numele Domnului, păzind dreaptă credința strămoșească, dovedind prin muncă cinstită și fără preget, că știm să

prețuim neprețuitul sânge al fiilor și fraților noștri, care a adăpat din belșug străinul ogor al acestui război. Iar mai presus de toate, să fim gata a urma pilda jertfei lor curate, adusă pe altarul neamului ca o binecuvântată sămânță, din care va rodi pentru u mași o viață mai fericită, așa precum o dorește tot sufletul omenesc.

Doamne, binecuvintează zilele anului în care intrăm azi cu voia Ta și însemnează peste noi lumina feței Tale.

Preot Vlarel Mthuştu

Din Pastoralele de Crăciun

Din Pastorală I. P. S. S. Mitropolitului NICOLAE al Ardealului

...Toate popoarele înțeleg din ce în ce mai mult că nu sunt pe lume pentru a se ucide întreolaltă cu sălbăticie, nici pentru a-și pustii satele, orașele și țările și a-și face din viață un chin. Neamurile simt că au pe pământ un rost mai înalt, mai omenesc și anume acela de a se desvolta în pace, sporindu-și puterile date de Dumnezeu, descoperind tainele naturii și ale sufletului într'o frumoasă conlucrare și întrecere spre lauda Ziditorului și spre fericirea lor. În acest scop ele tind spre o pace dreaptă, care să le dea tuturor puțința viețuirii libere și desfășurării neîmpedecate a însușirilor deosebite pe cari le-a sădit Dumnezeu în fiecare din ele, ridicându-se spre asemănare cu El. Căci ele își dau seama că o pace strâmbă, o pace care ar fi bună numai pentru unii, n'ar fi o pace adevărată, n'ar fi o temelie trainică de viață liniștită între popoare și starea pe care ar înființa-o ea, ar fi o stare de nemulțumiri mocnite, cari ar duce cu timpul la un nou războiu.

Astfel solia păcii pe care ne-o repetă Cerul din nou din prilejul sărbătorilor Nașterii. Domnului, deși răsună azi în mijlocul sgomotului asurzitor al armelor, totuși se întâlnește cu setea adâncă a omenirii după acelaș bun scump al păcii. Am putea spune că tocmai nenorocirile războiului fac ca omenirea să înțeleagă azi poate mai mult ca oricând ce mare lucru este pacea pe care ne-a făgăduit-o Tatăl din cer în noaptea în care a trimis pe Fiul Său în lume. Tocmai această întâlnire între solia Cerului și dorința sufletului omenesc de azi, ne dă nădejdea că într'o zi nu prea depărtată războiul va lua sfârșit și o pace dreaptă își va întinde aripa binefăcătoare peste toate neamurile pământului.

Puterea păcii de sus, a păcii lui Hristos, va cântări greu în aducerea păcii pământeste, întărind pacea din suflete și măbind setea lor după pacea dinafară. Aceasta este credința noastră nesdruncinată și credința oricărui creștin adevărat...

Din Pastorală P. S. S. Episcopului VASILE al Timișoarei

...Fiul lui Dumnezeu anume și numai pentru aceasta s'a întrupat, ca prin venirea Sa în lume, prin învățătura și lucrarea Sa de mântuire să aducă oamenilor de totdeauna și de pretutindeni pace. Pacea prin lămurirea minții noastre, în timp de îndoială, cu lumina învățaturii Sale; pacea ca reazim, în timp de șovăire și clătinare, prin strălucirea pildei de viață ce ne-a lăsat; pacea ca mângâiere în strâmtorare și suferințe; pacea ca sprijin și ajutor în timp de încercare și primejdii; pacea ca împăcare a noastră cu Dumnezeu prin jertfa Sa; pacea prin reînfrățirea noastră cu toți oamenii în iubirea creștină.

Învățătura credinței noastre creștine ortodoxe, propovăduită în lume de Domnul Iisus Hristos, este singura în stare să potolească sbuciumul minții noastre după adevăr, sălășluind în sufletul nostru pacea cugetului. În acest înțeles învățătura legii noastre ortodoxe se numește în Cărțile Sfinte „*evanghella păcii*”. Iar despre Iisus Domnul, aceleași dumnezeiești Scripturi arată că: „...venind El a binevestit pacea...” ca Unul care este „*Domnul păcii*”.

De aceea toți noi ceice primim cu credință învățătura creștină „*îndreptați fiind prin credință, pace avem către Dumnezeu prin Domnul nostru Iisus Hristos...*” Și putem aștepta cu încredere ca: „*Dumnezeul nădejdei*” să ne umple pe toți de toată bucuria și pacea, prin credință...

Din Pastorală P. S. S. Episcopului NICOLAE al Oradiei

...Există o pace a lumii și o pace a lui Dumnezeu, o pace a lui Hristos. Deosebirea dintre aceste două păci este atât de mare, pe cât de mare este deosebirea dintre lume și Dumnezeu. Pacea lumii este o pace de dinafară, pacea lui Dumnezeu este o pace lăuntrică; pacea lumii este o pace schimbătoare și trecătoare, ca toate lucrurile din lume, pacea lui Dumnezeu este o pace statornică, neschimbată; pacea lumii este mulțumirea izvorâtă din lucrurile stăpânite și din bogățiile gustate ale pământului — deci o pace a trupului, pacea creștină este o pace izvorâtă din trăirea neîntreruptă cu Dumnezeu, binele cel mai înalt și izvorul a toată desăvârșirea — deci o pace o sufletului; pacea lumii este o pace pe care o putem câștiga cu puterile noastre omenești, pacea creștină este o pace pe care nu o putem dobândi decât cu ajutorul lui Dumnezeu...

...Așa stând lucrurile putem spune, că cine își supune voia sa voiei lui Dumnezeu; cine împlinește poruncile dumnezeiești în duhul și în litera lor; cine caută să-și curățească toate tainutele colțuri ale inimii sale de patimile și păcatele cuibărite acolo;

cine luptă, zi și noapte, crâncenul războiu nevăzut pentru curățenia neprihănită a inimii sale, păzind-o ca pe o cetate împotriva nefcetatelor și neostenitelor atacuri diavolești; cine iubește cu fapta pe aproapele său, ajutându-l la necaz, sfătuindu-l la îndoială, mângăindu-l în durere și rugându-se pururea pentru el; cine se alipește cu tot sufletul său de Dumnezeu, ca de bunul cel mai mare, cel mai sfânt și cel mai scump din lume; cine își ia toată puterea de viață din bogăția nemărginită a vieții lui Dumnezeu — acela este pe drumul sigur și nemincinos al păcii adevărate cu sine însuși, cu aproapele său și cu Dumnezeu.

Părinte Sfinte! Astăzi, în ziua nașterii celei după trup a iubitului Tău Fiu, Te rugăm fierbinte, îndreptează și pașii vieții noastre pe drumul păcii Tale celei adevărate și netrecătoare, pe drumul păcii celei mângăietoare și fericite, pe drumul păcii care covârșește toată mintea (Filip. 4, 7), pe drumul păcii, care ne poate hărăzi să gustăm, încă de aici de pe pământ, bucuriile negrăite ale raiului Tău, Amin...

Din Pastorală P. S. S. Episcopului VENIAMIN al Caransebeșului

...O pace fără Hristos nu se poate închipui. Precum natura nu poate trăi fără soare, tot așa omnia nu poată trăi fără Hristos, carele este soarele lumii. Cu venirea Lui s'a risipit întunerecul de pe pământ și lumina Lui luminează tuturor calea spre izbăvire, spre mântuire. El este „Răsăritul cel de sus“, „Soarele dreptății“, al dragostei și bunătății; El este calea, adevărul și viața lumii; El este „lumina lumii“ și „cine-l urmează Lui, nu va umbla întru întunec, ci va avea lumina vieții“ (Ioan 8, 12).

Precum la razele soarelui răsare viața pe pământ, tot așa la razele binefăcătoare ale Evangheliei Lui a răsărit o viață nouă în duh, a răsărit „lumii lumina cunoștinței“ binelui și răului și ne-a luminat calea mântuirii. Căci numai Hristos Domnul poate conduce corabia Bisericii prin valurile năpraznice ale vieții la limanul mântuirii. Mai ales în această groaznică înclăstare în vârtejul morții singura poruncă care trebuie să răsune la ușa sufletelor noastre este: „Rămâneți întru Mine și Eu întru voi, căci fără Mine nu puteți face nimic“ (Ioan 15, 4-5).

Astăzi răsună mai cu putere ca oricând glasul din cer: „Acesta este Fiul Meu cel iubit, pe Acesta să-L ascultați“ (Mat. 17, 5).

„Ascultați de Hristos“, dacă voiți să ajungeți la limanul mântuirii, aceasta este porunca zilei de astăzi, pentru a putea ajunge la pacea mult dorită de toată lumea. Căci o pace durabilă fără Dumnezeu nu se poate, căci „omenirea fără Dumnezeu, este ca o corabie fără cârmă și nu poate ajunge la limanul mântuirii niciodată“...

...Precum în casa fiecărui creștin nașterea de prunci este prilej de mare bucurie în familie, tot așa la plinirea vremii în marea familie a omenirii a fost prilej de mare bucurie Nașterea a însuși Fiului lui Dumnezeu, chip de rob luând, cu smerenie și sărăcie în staulul dobitoacelor, făcându-se pildă nouă tuturor.

Și nașterea de prunci în familiile noastre ne aduce bucurie și mângăiere, ceea ce ne face să ne îndreptăm cugetul către Dumnezeu și să-I mulțumim pentru acest dar trimis din voia cea sfântă a Lui, căci așa a rânduit Dumnezeu viața oamenilor, ca prin nașterea de prunci să se înmulțească și să stăpânească pământul. Și bunul Dumnezeu prin acest dar vine într'ajutor familiei, ca să aibe bucurie la tinerețe și toiag de sprijin și mângăiere la bătrânețe. Nașterea de prunci e o binecuvântare, iar lipsa de prunci este considerată ca o pedeapsă dela Dumnezeu. O casă fără copii e pustie și părăsită. De aceea păcătoesc mult contra voii lui Dumnezeu și contra firii acei părinți, cari fac tot ce le stă în putință să nu dea naștere la prunci, și aceasta tot numai din cauza setei de petreceri și a lăcomiei de avere, ca nu cumva prin prea mulți copii să se împartă averea. Și câtă durere se poate naște într'o familie, care-și leagă toată nădejdea de unicul copil, când acesta nu are zile și rămâne casa pustie și familia fără urmași. Multe femei ar da ori cât numai să poată îndrepta păcatul făcut la începutul căsniciei, în urma căruia numai pot naște prunci. În urma acestui păcat Neamul nostru, mai ales la noi în Banat, se stinge pe încetul cu voia păcătoasă a multora și rămân multe case pustii, încât vin străinii să ne ia locul și să stăpânească bunurile moștenite din strămoși, pe cari n'am fost vrednici să le stăpânim.

Cu părintească dragoste și îngrijorare pentru binele și viitorul copiilor noștri vă strig: treziți-vă cu un ceas mai de vreme și încetați cu viața legată prea mult de cele pământești și faceți-vă datoria față de Neam și Țară, înlocuind prin copiii voștri pe tinerii noștri eroi, cari și-au jertfit și-și jertfesc viața pentru binele vostru și al Țării...

Starea politică și religioasă pe vremea nașterii Mântuitorului

Aproape două mii de ani s'au perindat prin fața istoriei, treând în noianul veșniciei, de când Creatorul firii, desbrăcându-și maiestoașa purpură divină, a îmbrăcat umila haină a trupului pentru a aduce pe pământ mântuire și pace. Bucuria acestei nașteri dumnezeiești a inundat cu lumina și binefacerile ei întreg universul. Noaptea visfleemică deci a ost hărăzită de Dumnezeu să aducă cu sine pace și între muritori bunăvoire.

Imprejurările temporale în cari a avut loc nașterea Mântuitorului Iisus Hristos nu putem spune că au fost atât de neprecise și neclare, încât lumea să nu fie în așteptarea unui eveniment însemnat, care avea să schimbe cursul istoriei, dându-i o nouă alvie cu uriașe rezonanțe spirituale. Noroadele pământului erau pregătite și toate așteptau venirea pe pământ a unui Isbăvitor. Clipa, în care a apărut Messia în lume, a fost și una dintre cele mai limpezi și mai clare ale istoriei: în vremea când zângănitul de arme amuțise pentru un timp, căci cea mai mare parte a lumii cunoscută era sub cârma Cesarului dela Roma. Vremea aceasta de odihnă a armelor dădea răgaz omenirii să-și îndrepte gândurile spre sublimele învățături mântuitoare, cari aveau să se ivească ca zorile unei zile senine după o noapte întunecoasă de veacuri.

Pacea militară și politică însă a favorizat și ciocnirile din ce în ce mai vehemente ale credințelor și ale ideologilor. Orientul, cu misticismul său, cu varietatea credințelor și cu felul său de a gândi, ajunge astfel în contact cu occidentul roman, plin și el, până la saturație, de o mulțime de zeițai, atât de mult depreciați în ultima decadă a imperiului. Un fenomen interesant și fără precedent în istoria lumii însă s'a produs la întâlnirea statului autocrat roman cu statutul teocrat iudeu. Consecințele acestei tangente, create de puterea armelor și de specificul poporului învins, se resfrânge cu prisosință în raporturile dintre ele. Astfel Roma, atotputernică și stăpână pe aproape întreaga lume, trebuie să renunțe la unele din prerogativele sale și să facă concesii micului stat din răsărit: Iudeea. Așa, Cesarul nu impune ca absolut obligatorie puterea de circulație a banului cu chipul și scriptura sa în cetatea cea sfântă a Ierusalimului, ci renunță la aceasta, căci aici era recunoscut un singur împărat mai presus decât Cesarul, Dumnezeu cel viu din ceruri. Roma deasemenea, pe lângă autoritatea sa, a fost nevoită să recunoască în Iudeea și autoritatea Sinedriului jidovesc, ca for suprem național, religios și judecătoresc. Totuși, ca un semn de umilire remarcabil a jidovilor, se mai păstra obiceiul ca, în preajma sărbătorilor mari — de patru ori pe an — în cetatea Antonia din Ierusalim, guvernatorul roman să predea vestmintele arhieresti unui alai compus din preoți, simbolizând prin aceasta că tot Roma stăpânea și în Iudeea.

Un exemplu tipic de cerbiec neînfrântă da acest popor mic și redus ca forță armată, dar cu o credință puternică într'un singur Dumnezeu, atunci când sileste pe Pilat să scoată din Ierusalim chiar insignile sale militare de guvernator, pe cari era chipul Cesarului. Pilat, în slăbiciunea lui, văzând că nu poate înfrânge umilința plină de un orgoliu fariseic a jidovilor, scrâșnea de mânie și ne-az. Totuși își dădea perfect de bine seama că sub masca umilinței lor un vulcan de ură se acumulase, care avea să isbucnească odată și să se reverse din belșug. Atunci nu e de mirare că s'a lăsat atât de mult intimidat de furia Sinedriului când a fost chemat ca arbitru la marea dramă a Golgotei, immortalizându și cu această ocazie și numele în Crez, care va trăi peste veacuri ca a unui învins cu rușine.

Orgoliul iudaic, alimentat și de credința că era singurul popor monoteist între păgâni, se manifesta din plin ori de câte ori împrejurările dădeau ocazie. Datorita acestuia jidovii erau în stare să oprească la tinda Templului pe ori și ce păgân, chiar invigător fiind. Era de altfel unicul loc și singurul moment al mândriei, când — potrivit legii — și ultimul evreu putea să urce cele nouăsprezece trepte, până aproape de sicriul legii, la picioarele căruia trebuiau să se oprească chiar și eroii incununați cu laurii biruinței. De aci se vede că în Țara sfântă a Iordanului se înfruntau, în esență, două lumi: fanatismul iudaic, împins la exagerare, cu spiritul războinic roman. Astfel se întâlnesc Romanii politeiști și invingători cu Iudeii monoteiști și învinși pe vremea mesianică.

Pacea garantată de forța armelor romane, aducea pe primul plan preocupările spirituale. Filosofile lui Socrate, Platon, Aristotel, Filon, importate din Elada culturii vechi, sunt preocupări ale celor din clasa conducătoare, cari le comentau și le răspândeau în cercuri din ce în ce mai largi. Aristocrația romană din snobism și mai ales din curiozitate cercetează sinagogile evreești și în deosebire pe cele din insula Tibrului, zidite de Jidovii aduși în captivitate de Pompeius, primul cuceritor al Ierusalimului.

Sub influența acestor stări spirituale, lumea păgână se întreabă: oare vechii zei nu sunt în agonie? Oare jidovii n'au dreptate când propovăduiesc și cred într'un singur Dumnezeu? Sămânța îndoielii în zei încolțită astfel simultan cu credința într'un Dumnezeu, oare nu erau semne evidente că lumea era pregătită și aștepta pe Messia?

În vremea când lumea păgână își sdruccina credința în zei, dându-și seama de neputința lor, în lumea iudaică se pregătea prăbușirea teocrației politice. Lupta începută de mult între cele două partide cercetătoare ale Scripturii: Farisei și Saduchei, dusă cu atâta înverșunare, se încheie cu înfrângerea Saduchailor. Fariseii cred cu patimă în litera moartă a legii, fără a mai face nici un comentariu, în învâlmășagul unei lumi de idei care se prăbușea în haos. Adăpați până la saturație de această credință, se gândeau la recăștigarea libertății și la organizarea unui imperiu politic mesianic pe baza profețiilor despre Hristos, care trebuia cât de curând să se nască. Dar această literă moartă, credința în lege, îi va pierde, căci Hristos intrupându-se într'o perfecțiune posibilă numai pentru divinitate, în umilința Sa, se naște în staulul dela Vifleem, pe vremea împăratului August, neglijând, până la dispreț, măreția tronului de împărat belic, pregătit de fanatismul exagerat al fariseilor.

Pe când avea loc acest fenomen în Iudeea, Roma, pe vremea consulilor: Caesar și Marc Antoniu, la 710 ab.u.c. adică cu 38 de ani înainte de Hristos — își făcea inventarierea bogățiilor și a puterilor sale de cetate neînvinșă pe pământ, printr'o mare lucrare cadastrală.

În răsărit a fost încredințat cu această gingașă și migăloasă lucrare Zenodor, care s'a ostenit timp de 21 de ani; în apus Teodat care a muncit peste 29 de ani.

Recensământul populației îi revine astfel Cesarului August, care, dintr'o înțelepciune și prudentă politică, a

cărei supleță era apanajul Romei, pentru a crușa mândria jidovilor, le permite ca ei să se înscrie în orașele și satele lor de origine, după seminții, iar nu unde le era domiciliul. Aceasta a fost ultima concesie posibilă, făcută poporului ales ca o înbinare adusă Dumnezeuului Prunc care avea să se nască în Vifleem. Aci avea să se producă acel punct luminos și nerepetabil în istoria mântuirii noastre, care cuprinde taina cerului atât de necuprinsă și descoperire lumini în ieslea peșterii. Aci istoria avea să și primească un curs nou, viața un ideal mai înalt, iar gândurile un răsărit nou.

Astfel Iosif teslarul și Maria, fecioara aleasă de Dumnezeu, se duc și ei în Cetatea strămoșilor lor, în Vifleem, după porunca Cesarului dela Roma. Acest ordin a fost dat tot mai în zilele când, după rânduiala fiii fecioara Maria trebuia să nască pe pruncul Iisus.

Se naște Fiul lui Dumnezeu!

Mântuitorul lumii ca să muște pe cei din palate luxoase, pe cei mândri, pe cei lacomi și îndrăzneși, se umilește pe sine, născându se în ieslea unui staul de vite, ca din cel mai umil loc de pe pământ unde sălășluiește Fiul și până la strălucirea Dumnezeiască din ceruri unde tronază Tatăl, lumea cea nouă, lumea creștină să trăiască împreună în iubire, milă și frățietate cum n'a mai văzut pământul.

Iată că prin nașterea Sa, Fiul Omului verifică cu toată preciziunea profețiile marilor inspirați: Isaia, Ieremia, Ezechiel și Daniel, la sute de ani după ce le-au anunțat ei lumii.

Ceeace nu s'a știut, despre o așa numită naștere de prunc din Dubul Sfânt și dintr'o fecioară fără de bărbat, la curtea lui August Cesarul și la a lui Irod Craul, au văzut umilii păstori de oi din preajma Vifleemului la vestea angelică adusă de sus. Dar de unde puteau bănuii simpli păstori de oi, precum și reensorul roman care a înregistrat nașterea, că dela această naștere minunată va începe și numărarea anilor ce vor mai urma? Era taina care se descoperea pe sine odată cu dovedirea dumnezeieștii întrupării.

Tălcul minunei îl împlinesc cei trei magi, cari cetind în stele, au venit din depărtări mari, călăuziți de o stea fenomenală, ca să se închine Domnului. După închinarea vitelor cari înfățișeau Firea, după cea a păstorilor cari năfățișau Norodul, au venit și magii, cari înfățișeau cea de a treia putere: Înțelepciune, ingenunchind și ei în fața ieslei din Vifleem.

Cine ar mai putea să se îndoiască de dumnezeirea lui Iisus când, pe lângă cele petrecute din noaptea tainică din Vifleem, ar mai auzi și simfonia serafică: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pe ce, între oameni bunăvoire?”

Cu acest eveniment neînsemnat pentru cei mari și puternici, înscris doar în anexele oficiale ale timpului și în conștiința păstorilor și a crailor dela răsărit, cari au văzut minunea, se deschid zările crepusculare — de proporții uriașe — ale unei lumi noi, a cărei sete de divinitate nu mai trebuie potolită la templele păgâne neputincioase, ci direct dela Dumnezeu, al cărui Fiu s'a născut „pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire”. Diacon Al. Budai

Celui cu cinstea, cinste...

E cunoscut lucru, că orice om, cât de modest, își are rostul său pe lume. Dumnezeu i-a rânduit un rol pe care trebuie să-l împlinească cu trageră de inimă. Spuneam altădată, că oricât de neînsemnată i-ar părea cuiva slujba sa, el s'o considere așa cum ș Dumnezeu i o socotește absolut trebuincioasă. El nu are voie să și o nesocotească, pentru că nici Dumnezeu nu i o desconsideră. Atunci: cu ce drept am disprețui noi pe cineva din cauza înfățișării ori a rolului modest ce ni se pare că l ar avea între noi? Iată apostolul ne'ndeamnă să ne iubim unii pe alții cu dragoste frățească „luând înaintea unuia cu cinstea” (Rom. 12, 10), fiindcă toți suntem corpul lui Hristos și „fiecare suntem mădulări unuia altuia... având daruri diferite, după harul ce ni s'a dat nouă, fie proorocie, după măsura credinței: fie slujire pentru a sluji, fie învățătură pentru cel ce învață...” (Rom. 12, 5—7).

Evangelhia de azi ne vorbește despre fuga în Egipt și despre rolul bătrânului Iosif în aceste întâmplări. Cât de modest a fost acest bătrân tâmplar, și totuși ce rol însemnat i-a fost hărăzit de Dumnezeu în istoria de nceput a mântuirii neamului omenesc! El a fost rânduit ca logodnic al sfintei Fecioare, și'n această calitate fu păzitorul ei și al sfintei familii, până la moartea sa. Sf. Ioan Damaschinul scrie că „pentru că dușmanul mântuirii noastre (diavolul) pândea fecioarele din cauza profeției lui Isaia: „Iată fecioara va avea în pântece și va naște fiu și vor pune numele lui: Emanuil, care se tâlmăcește: cu noi este Dumnezeu” (Mt. 1, 22 și Isa 7, 14)... Dumnezeu face ca să fie logodită tânăra fecioară Maria cu Iosif... Logodna a fost păzitoare a fecioarei și înșelăciune celui care pândea fecioarele”. Cine ar fi bănuiat pe vremea aceea un rost așa de adânc al smeritului dulgher Iosif! Deasemenea când sf. Fecioara „s'a aflat având în pântece din Duhul Sfânt... Iosif (cel ce trecea că) bărbatul ei, drept fiind și nevrând s'o vădească, a vrut s'o lase în ascuns” (Mt. 1, 18—19). Și atunci ingerul i-a încredințat și lui Iosif taina pe care o încredințase sf. Fecioare Maria, că Iisus este Messia „care va mântui pe poporul său de păcatele sale” (Mt. 1, 21). Și nu numai că s'a învrednicit să păstreze această taină în inima sa, nu numai că a fost ocrotitorul fecioriei mamei lui Iisus, dar el a fost și ocrotitorul Pruncului Sfânt în timpul prigoanei lui Irod. Așa a ascultat de glasul ingerului care în vis i-a poruncit să „ia pruncul și pe mama lui” și să fugă în Egipt (Mt. 2, 13). Și astfel l-a scăpat pe Hristos de măcelul lui Irod. Și iarăși

ingerul i s'a arătat, și iarăș prin purtarea lui de grijă s'a întors Iisus din Egipt ca să locuiască în Nazaret (Mt. 2, 23).

Iată cum un sârman, bătrân și modest dulgher a ajuns ca să joace un rol atât de însemnat în iconomia mântuirii noastre. El a purtat această însărcinare cu atâta eroism, înfruntând și neînțelegerea și prigoana lumii, și suferind împreună cu Familia sfântă toate vicisitudinile, încât merită cinstirea de sfânt din partea noastră. Afară de aceasta el ne servește ca o pildă revelatoare și pentru a ne îndruma asupra atitudinii ce trebuie s'o avem față de semenii nostri. Dumnezeu n'a trimis inger de lumină ca să păzească fecioria Mariei; și taina zămislirii lui Messia n'a încredințat-o unui om prealnvățat; paza pruncului i n'a încredințat-o vreunui viteaz ostaș, — ci tocmai „*cele nebune ale lumii le a ales Dumnezeu, ca să rușineze pe cei înțelepți, și cele slabe ale lumii le-a ales Dumnezeu ca să rușineze pe cele tari, și cele de neam de jos și nebăgate în seamă ale lumii le-a ales Dumnezeu...*” (I Cor. 1, 27—28). Așa spune sf. Apostol. Iar celor ce disprețuiau pe cei smeriți fiindcă se uitau la fața omului, le grăia sf. Iacob: „*Au n'a ales Dumnezeu pe săracii lumii acesteia ca să fie bogăți în credință, și moștenitori ai împărăției pe care a făgăduit o celor ce-l iubesc pe el? Iar voi ați necinstit pe cel sărac... Iar de căutați la față, păcat faceți.*” (Iac. 2, 5—6 și 8).

Un smerit cioban dela Maglavit, Petru Lupu, a înfiorat acum câțiva ani inima unei țări întregi. Foarte mulți, însă, s'au smintit de umilita lui stare intelectuală și socială. Socot că au păcătuit. Fiindcă cine ar putea nega că Dumnezeu s'a folosit de acest smerit cioban — și nu neapărat pe cale supranaturală — pentru ca să ne trezească conștiința?!

Prin urmare, fiindcă Dumnezeu însuși ne dă darurile sale, fără să caute la rangul cuiva, și noi avem datorința să dăm cinstire fiecăruia dintre semenii noștri, fără căutare la fața omului. Să luăm înaintea unul altuia cu cinstire — cum spune apostolul. Să nu disprețuim pe nimeni atâta vreme cât își păstrează cinstea, ci să-l și apărăm împotriva defăimărilor. Căci n'avem de unde să știm ce rol i-a hărăzit Dumnezeu în lume. Așa dar să dăm — zice sf. apostol — fiecăruia cele datorite, dar mai vărtos „*celui cu cinstea, cinste*” (Rom. 13, 7).

Despre ce să predicăm?

În *Duminea după Botez* (9 Ianuarie 1944) vom vorbi despre: ORIGINEA CULTULUI CREȘTIN ORTODOX.

Între toate cultele divine, culte prin cari omul a căutat să-și păstreze, dealungul veacurilor, legătura

cu Dumnezeu și să-I aducă, în același timp, închinarea lui plină de iubire și de respect, se distinge în chip deosebit, prin calitățile sale, *cultul creștin*. Câtă vreme în cultele celorlalte religii de pe fața pământului, întâlnim, de cele mai multe ori, idei și practici pline de răutate și de cruzime, *cultul creștin* s'a deosebit dela început de toate acestea atât prin curățenia ideilor din cuprinsul său, cât și prin formele sale, pline de demnitate și de frumusețe deosebită. Cine nu-și aduce aminte, — de pildă — de cultul ce se aducea în lumea păgână Zeului Baal, despre care chiar Sf. Scriptură ne spune că preoții lui „*își făceau scrijilituri după rânduială cu săbii și cu lănci până când sângele țâșnea din ei*” (I Regi 18, 28). Sau, care dintre noi nu se gândește cu înfiorare la nenumăratele jertfe de copii nevinovați, pe cari, în rătăcirea lor, oamenii lumii vechi îi aduceau, fără nici o mustrare de conștiință, drept jertfă zeităților lor neputincioase?!

Toate aceste cruzimi și fapte josnice sunt străine de *cultul creștin*. Și nu e greu de găsit nici motivul acestei binecuvântate calități.

Omul lumii vechi, îndepărtat de Dumnezeu și căzut din grația Sa mântuitoare prin păcatul celui dintâiu om, a ajuns cu vremea să nu-și mai cunoască chipul adevărat al Stăpânului său ceresc. În rătăcirea lui a mers atât de departe încât își făuria el însuș pe Dumnezeul său, așa dupăcum mintea lui, întunecată de păcat, îl ajuta să o facă. Acestui Dumnezeu, care nu arareori era un animal, un râu sau un chip cioplit de însăș mâna sa, păgânul îi aducea apoi fel de fel de jertfe, cari toate însă erau însoțite de cruzimi și destrăbălări, ce coborau și mai mult demnitatea sa de coroană a creaturilor lui Dumnezeu. O făcea aceasta, deoarece setea după Creatorul său îl silea să și-L caute mereu, dar întunecatul păcatului, în care se sbătea neputincios, nu-i dădea posibilitatea aflării Lui. În chipul acesta el ajunsese să pună „*făptura*” în locul „*Făcătorului*” — cum spune Sf. Apostol Pavel (Rom. 1, 25) — și să-i aducă o cinstire plină de cruzime și necurăție.

Spre deosebire de el însă, omul lumii noi, omul creștin, prin nenumăratele descoperiri și mai ales prin descoperirea făcută de Domnul nostru Iisus Hristos, a ajuns dela început la cunoștința și în stăpânirea chipului adevărat al Dumnezeului său. Acest Dumnezeu nu este nici aur, nici argint, nici aramă sau orice altă făptură oarecare inventată de om, și însetată după sângele lui, ci bunătate, dragoste și „*Duh*” desăvârșit, căruia omul „*trebuie să I se închine în duh și adevăr*”, după cum a spus Mântuitorul în convorbirea cu femeea samarineancă (In 4, 24). Nici jertfe de animale sau de copii nevinovați, nici dansuri sau ospețe pline de orgii și nici alte lucruri josnice, n'au ce căuta în cultul pe care creștinul trebuie să-l aducă Dumnezeului său, pentru că toate acestea coboară nu

numai demnitatea sa de om, ci înjosec însuș chipul Creatorului său, care nu are nevoie de o atare cinstire nevrednică de El. De aceea Sf. Apostol Pavel, vorbind despre jertfele Vechiului Testament, spune așa de răspicat în epistola către Evrei: „*este cu neputință ca sânge de tauri și de țapi să ridice păcatele*“ (Evrei 10, 4).

Mântuitorul nostru Iisus Hristos nu numai că, prin învățătura și viața Lui, ne-a descoperit chipul adevăratului Dumnezeu, a Dumnezeului Tată, ci ne-a orânduit și felul cinstirii Lui adevărate. Cu alte cuvinte, *El este Acela care a pus bazele cultului creștin, cult pe care noi creștinii ortodoxi l-am păstrat în sămburele lui neschimbat până astăzi.*

Cine a zăbovit vreodată atent asupra Sf. Evanghelii a putut vedea că, tot ceea ce se săvârșește astăzi în cultul nostru creștin ortodox, își are temeiul său adânc tocmai în ceea ce a făcut Mântuitorul nostru Iisus Hristos, oridecâteori își înalță sufletul către Părintele ceresc. Așa de pildă cetim în cuprinsul lor că Mântuitorul nu numai *îndemna la rugăciune* (Lc. 11, 9; 22, 40; Mt. 26, 41) și *recomanda rugăciunea comună* (Mt. 18, 19), ci El însuș *se roagă și petrece nopți întregi în rugăciune* (Lc. 6, 12; 22, 41). Oridecâteori se ruga, fie în singurătatea pustiei sau pe munte, fie în templu sau în mijlocul mulțimii ce-L înconjura, *El ridică ochii spre cer* (In. 17, 1), *îngenunchiază* (Lc. 22, 41), *ori cade cu fața la pământ* (Mt. 26, 39). Iar când Apostolii se apropie de El, spunându-I: „*Doamne învață-ne să ne rugăm*“... Mântuitorul, după ce îi lămurește cum să se roage, *îi învață rugăciunea-Tatăl nostru* (Mt. 6, 5-13; Lc. 11, 1-4). El însuș *cercetează biserica* (Lc. 2, 42; Mc. 3, 1; In. 2, 13-14), *învață în biserică* (Mc. 6, 2; In. 7, 15), *predică Evanghelia* (Mt. 4, 23; Mc. 1, 14-15), *respectă sărbătorile și datinile lor* (Mt. 26, 18; Mc. 6, 2; In. 7, 14) și *apără sfințenia locașului dumnezeesc* împotriva celor ce-l necinsteau (In. 2, 13; Mt. 21, 12-13). Înainte de a fi ispitit de diavolul în pustie, Mântuitorul *posteste 40 de zile și patruzeci de nopți* (Mt. 4, 2), *recomandă apoi postul adevărat* (Mt. 6, 16-18) și *îi atribuie puteri deosebite* (Mt. 17, 21; Mc. 9, 29). *Cântă împreună cu Apostolii* (Mt. 26, 26-30), *binecuvântă* (Lc. 24, 50), *impune mâinile la binecuvântare* (Mt. 19, 15) și dă Apostolilor puterea ca să alunge duhurile necurate în numele Lui (Mt. 10, 8; Mc. 16, 17; Lc. 10, 19) și să împărtășească credincioșilor haruri deosebite și tainele mântuirii (Mc. 3, 13-14; 16, 15-16; Fapte 20, 28). Așează apoi *taina Sf. Botez* (Mt. 28, 19), și *Sf. Pocăință* (Mt. 18, 18, In. 20, 21-23), iar după o noapte de rugăciune, institue prin alegerea celor 12 Apostoli *taina preoției*, (Lc. 6, 12-16), pentru ca prin mijlocirea ei să se rânduiască toți aceia, cari vor fi slujitori ai lui Dumnezeu și iconomi ai tainelor Lui, cum îi numește Sf. Apostol Pavel (I Cor. 4, 1).

Mai mult chiar, Mântuitorul a rânduit El însuș miezul închinării noastre la Dumnezeu, *prin așezarea*

Sfintei Cuminecături (Mt. 26, 27; Mc. 14, 22; Lc. 22, 19; I Cor. 11, 23). La *Cina cea de Taină*, după ce a binecuvântat pâinea și vinul și le-a dat Sfinților Apostoli, le-a poruncit: „*Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea*“ (Lc. 22, 19). Prin aceste cuvinte le-a dat putere și poruncă, ca să facă și ei ceea ce a făcut El la *Cina cea de taină*, adică le-a dat puterea ca prin venirea Sf. Duh, pâinea și vinul să se prefacă în trupul și sângele Lui, pentruca din împărtășirea cu ele, să se coboare în sufletele credincioșilor roadele bogate ale jertfei de pe Crucea Golgotei. Aci la *Cina cea de taină*, Mântuitorul a rânduit prin urmare chipul slujirii celei noi, punând bazele cultului creștin, al cărui sămbure e Sf. Cuminecătura.

De atunci până astăzi, ea a rămas peste veacuri, punctul culminant al închinării noastre la Dumnezeu și centrul Sfintei Liturghii, care nu este altceva, decât Sf. Cuminecătura „*așa precum a așezat-o Mântuitorul Hristos la Cina cea de taină, cu creșterile firești și împletirile de rugăciuni și cântări pe care le-a adus timpul, sub paza și îngrijirea Sfinților Părinți*“ ¹⁾.

Toate aceste lucrări, taine sfinte și forme văzute, rânduite și folosite de Mântuitorul nostru Iisus Hristos, în decursul vieții Sale pământești, ne arată pe de o parte că El însuș a îndeplinit cu scumpătate formele cultului dumnezeesc, iar pe de alta, ne învederează că și noi suntem datori ca, prin mijlocirea lor, să ne arătăm credința în Părintele Ceresc și să ne facem roditoare legătura cu El prin cult. Săvârșindu-le, cu pietate și cu cugetul curat, noi nu facem altceva, decât împlinim porunca Lui dată Sf. Apostoli și prin ei Bisericii întregi: „*Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea*“. Nicolae Cabasila, vorbind despre această poruncă, scrie între altele: „*Căci omul n'ar fi fost în stare nemi măcar să-l treacă prin minte aceste lucruri (Sfintele Taine), dacă nu l'ar fi învățat Dumnezeu, nici să le dorească, dacă nu-l îndemna El și nici nu s'ar fi așteptat să le primească, dacă Adevărul însuși nu l'ar fi făcut să nădăjduiască aceasta.*

Așa încât n'ar fi cutezat nimeni nemi măcar să se roage pentru acestea, dacă n'ar fi dovedit El însuși, în chip temeinic, că într'adevăr El vofește să-i cerem acestea și că le va da celor ce cer cu stăruință“ ²⁾.

¹⁾ Sfânta Liturghie pe înțelesul tuturor de Pr. C. Dron și Pr. C. Vuiescu, București 1943 pag. 30.

²⁾ Citat după Ene Braniște: *Explicarea Sfintei Liturghii după Nicolae Cabasila* pag. 66.

Pr. D. Tudor

Informațiuni

■ NAȘTEREA DOMNULUI a fost sărbătorită la Arad cu demnitatea și solemnitatea care se cuvine marilor praznice creștine. În Catedrală, Sf. Liturghie a fost oficiată de către P. S. S. Părintele Episcop Andrei, asistat de 10 preoți și 3 diaconi. A predicat P. Sfinția Sa. A doua zi de Crăciun a servit tot P. Sfinția Sa și a predicat Părintele V. Mihuțiu.

Răspunsurile liturgice le-a dat în ziua I corul „Armonia“ sub conducerea d-lui prof. I. Lipovan și în ziua II corul armatei sub conducerea d-lui Locot. I. R. Botto.

Menționăm că acest cor a mai cântat în Catedrala din Arad. Anii trecuți a cântat Liturghia după compoziția Părintelui prof. C. Givulescu. Acum a

cântat o compoziție proprie a d-lui Lăcot. I. R. Botto, frumos armonizată și impecabil executată. Vom reveni asupra ei îndată ce va apare de sub tipar.

■ **DR. GEORGE PROCA**, consilier arhiepiscopesc i. r. a decedat Sâmbătă în 18 Decembrie, la Sibiu, în vârstă de 74 ani. A slujit Biserica vreme de 44 ani, în calitate de profesor de teologie, secretar consistorial, consilier arhiepiscopesc și publicist. Înainte cu 5 ani a trecut la pensie.

■ Intre anii 1894—1901 a fost profesor la Teologia din Arad, adus de Episcopul Mețianu, care și început misiunea de preot în comuna Râșnov de lângă Brașov, locul de naștere al părintelui Proca. În 1899 a fost redactor al revistei „Biserica și Școala”. Câțiva ani a fost redactor la „Telegraful Român”.

Dumnezeu să-l ierte.

■ **DISTINCTII.** Din prilejul sfințelor Sărbători P. S. S. Părintele Episcop a binevoit să distingă cu *brâu roșu* pe C. Preoți Atanasie Căpitan din Apatcu, administrator al protopopiatului Cermeiu, Emil Căpitan, directorul Diecezană, Petru Bogdan din Arad și prof. Octavian Lipoyan diacon ceremonial. P. C. Ierom. I. Nicoară, stărețul mănăstirii H. Bodrog a fost ridicat la *treapta* de protosinghel. Felicitările noastre.

Nr. 3234 1943.

Comunicat

Consiliul Eparhial a angajat — în ședința sa din 14 Decembrie a. c. — pe dl arhitect Cornel Șildan, șeful secției de arhitectură din serviciul tehnic al Primăriei municipiului Arad, de arhitect eparhial. Atribuțiile dlui arhitect se fixează în următoarele:

I. Va revizui toate planurile, devizele cu privire la construcțiile bisericesti din Eparhie, cari se vor trimite de Consiliul Eparhial și va face recepționarea tuturor lucrărilor a căror planuri și devize au fost controlate de numitul arhitect;

II. La cererea parohiilor, va întocmi planuri, devize referitor la zidiri sau reparații de biserici, case parohiale și alte construcții bisericesti și

III. Va face evaluări și expertize atât parohiilor, cât și Episcopiei.

Onorarul arhitectului, care va fi achitat de către antreprenor, se stabilește astfel:

a) pentru lucrările din pct. I :		
în valoare până la	200.000 lei	2500 lei.
" " " "	500.000 "	1 și 1/2 0/0.
" " " "	1.000.000 "	1 0/0.
" " " "	5.000.000 "75 0/0.
" " peste	5.000.000 "	0.50 0/0.
b) pentru lucrările din pct. II :		
în valoare până la	1.000.000 lei	5 0/0.
" " " "	3.000.000 "	4 și 1/2 0/0.
" " peste	3.000.000 "	4 0/0.

Acest onorar se va plăti pentru construcțiile noi; dacă se vor face reparații, transformări, onorarul va fi:

în valoare până la	500.000 lei	6 0/0.
" " peste	500.000 "	5 și 1/2 0/0.

c) pentru lucrările din pct. III :		
în valoare până la	200.000 lei	2000 lei,
" " peste	200.000 "	3000 lei,
dacă se cere numai certificat de evaluare; dacă se cer și planuri, hărți și devize, onorarul va fi, pentru imobile în valoare		
până la 2.000.000 lei	0.50 0/0 din preț,	
peste 2.000.000 "	0.30 " " "	

În onorarul de mai sus nu se cuprind și speșele de călătorie, cari se vor plăti peste suma onorarului.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial dela 14 Decembrie 1943.

† **ANDREI**
Episcop.

Sava Tr. Seculin
consilier, referent eparhial.

Nr. 5427/1943.

Atragem luarea aminte a C. Păr. preoți asupra îndatoririi de a purta la sărbătoarea Botezul Domnului un tas special pentru fondul mitropolitan. Banii incuși se vor trimite până la data de 15 Ianuarie 1944 P. C. Păr. protopopi, care îi vor înainta, cu tablou, Casieriei Consiliului Eparhial până la data de 1 Februarie 1944.

Arad, la 28 Decembrie 1943.

Consiliul Eparhial.

Nr. 5375/1943.

Concurs

Pentru îndeplinirea parohiei *Nădab I*, protopopiatul Chișineu-Criș, se publică concurs *prin numire*, cu termen de 15 zile.

Venite:

1. Sesiunea parohială, 32 jug. cad. cu 16 drep-turi de pășunat.
2. Stolele și birul parohial legal.
3. Salarul dela Stat.
4. Folosința casei parohiale Nr. 1, destinată de locuință conducătorului oficiului parohial, preotul numit fiind obligat a conduce oficiul parohial.

Parohia este de *clasa I (primă)*.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial ort. rom. din Arad. Preotul numit va plăti toate impozitele după venitul preoțesc din al său.

Nădab, din ședința Consiliului parohial dela 19 Decembrie 1943.

Aprobat:

† **ANDREI**

Episcop. 1—2

Consiliul parohial.

Traian Cibian

Consilier, referent eparh.

Școala de Duminică

2. Program pentru Duminică 9 Ianuarie 1944.

1. *Rugăciune*: Hristoase, lumina cea adevărată.. (Ceaslov, pg. 19).

2. *Cântare comună*: În Jordan botezându-Te.. 3—4. *Cetirea Evangheliei* (Matei 4, 12—17) și *Apostolului* (Efeseni 4, 7—13) zilei, cu tâlcuire.

5. *Cântare comună*: Arătatu-s'a darul... (70 Cânt. rel. pag. 6).

6. *Cetire din V. T.*: Tot despre porunca VI. dz. Trupul și sufletul... (Calea Mânt. Nr. 19 din 11 Oct. 1942).

7. *Povește morale*: Să urmăim înțel. și dreptatea. (Cartea înțel. lui Sol. c. 6).

8. *Intercalații*: (Poezii rel. etc.).

9. *Cântare comună*: Câți întru Hristos v'ați botezat...

10. *Rugăciune*: Rug. 9 dela Utrenie: Strălucește în inimile noastre... (Lit. pg. 51).

(A se vedea „Instrucțiunile” din Nr. 1/1943).

A.